

copia

Dosar nr. 5r-4973/2022
(4-22111922-12-5r-02082022)

H O T Ă R Ă R E *În numele Legii*

16 august 2023
Chişinău

mun.

Judecătoria Chişinău, sediul Buiucani

În componenţă:

Preşedintele şedinţei, judecător
grefieri

Renata Popescu-Balta
Regina Ciobanu

cu participarea:

avocatului

Ana Bolboceanu

în lipsa:

agentului constatator
persoanei în privinţa căreia a fost pornit
procesul contravenţional

Nohailic Ştefan
Petru Burduja

examinând în şedinţă de judecată publică, contestaţia declarată de avocatul Bolboceanu Ana în interesele persoanei în privinţa căreia a fost pornit procesul contravenţional Burduja Petru, născut la *****domiciliat ***** , împotriva procesului-verbal cu privire la contravenţie nr.MAI05 560297 din 24 iunie 2022 prin care ultimul a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenţiei prevăzute de art. 365/5 Cod contravenţional, instanţa de judecată –

c o n s t a t ă :

La 24.06.2022, agentul constatator din cadrul Direcţiei de Poliţie mun. Chişinău, Inspectoratul de Poliţie Buiucani, Nohailic Ştefan, a încheiat un proces-verbal cu privire la contravenţie seria/nr. MAI05 560297, prin care Burduja Petru a fost sancţionat cu amendă în mărime de 180 unităţi convenţionale, ce constituie 9000 lei pentru comiterea contravenţiei prevăzute de art. 365/5 din Codul Contravenţional al RM.

Prin procesul-verbal cu privire la contravenţie s-a reţinut în sarcina acestuia că „*la data de 09.05.2022, ora 10:00, în mun. Chişinău, str. Piaţa Marii Adunări Naţionale, 1, cet. Burduja Petru a utilizat în public panglica colorată de conştientizare (banda bicoloră negru-portocaliu), ce constituie atribut/simbol general, cunoscut ca fiind utilizat în contextul unor agresiuni militare, crime de război sau crime împotriva umanităţii, precum şi al propagandei sau glorificării acestei acţiuni*”.

La 27.07.2022 Burduja Petru prin intermediul avocatului Bolboceanu Ana la data de 27.07.2022 a depus contestaţie împotriva procesului-verbal cu privire la contravenţie seria/nr. MAI05 560297 din 24.06.2022, solicitând anularea acestuia şi,

respectiv a deciziei de sancționare contravențională cu încetarea procesului contravențional din lipsa faptului contravenției.

În motivarea contestației, avocatul în interesele lui Burduja Petru a indicat că, la data de 09.05.2022, cu ocazia sărbătorii tradiționale – „Ziua Victoriei” și a comemorării eroilor căzuți pentru „Independența Patriei” (*declarată prin Hotărârea Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova, nr. 433 din 26.12.1990*), a participat la marșul organizat în centrul capitalei cu acest prilej.

Ulterior, a fost tras la răspundere contravențională pentru fapta stabilită la art. 365⁵ Cod Contravențional - încălcarea drepturilor cetățenilor prin răspândirea atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, care prevede *„Confecționarea, vânzarea, răspândirea, deținerea în vederea răspândirii și utilizarea în public a atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, se sancționează cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 30 la 60 de ore, cu amendă de la 180 la 360 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 360 la 600 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”*

Indică că, cu decizia agentului constator și procesul-verbal emis contestatarul nu este de acord din următoarele considerente:

Astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 23.07.2021 a fost validat mandatul deputatului Burduja Petru ales în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din 11.07.2021.

La data de 09.05.2022, cât și în momentul aplicării sancțiunii contravenționale, Burduja Petru era deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În susținerea poziției sale contestatarul a făcut trimitere la prevederile art. 6 alin. (2) a Codului Contravențional al RM, art. 70 alin. (3) din Constituția RM, art. 2 alin. (1)-(2), 9 alin. (1) și (2), 13, 14 din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07.04.1994.

Astfel, menționează avocatul contestatarului că în privința acestuia nu a fost solicitată încuviințarea ridicării imunității parlamentare, dar cu toate acestea a fost întocmit procesul-verbal contestat prin care a fost sancționat contravențional cu amendă de 180 u.c., echivalent a 9000 lei.

Reieșind din prevederile și faptele descrise mai sus, consideră că acțiunile agentului constator de aplicare a unei sancțiuni fără a fi încuviințată ridicarea imunității parlamentare sunt abuzive și constituie o ingerință în activitatea deputatului.

Imunitatea parlamentară este un mijloc de protecție a mandatului parlamentar față de eventualele presiuni sau abuzuri care s-ar comite împotriva persoanei sale. Ea are scopul de a garanta libertatea de exprimare a parlamentarului și protejarea acestuia împotriva urmărilor judiciare represive, abuzive.... Imunitatea protejează mandatul în sine, având caracter obiectiv și imperativ, de aceea, ea nu constituie un drept subiectiv, la care parlamentarul ar putea renunța, și nici un privilegiu, contrar egalității cetățenilor în fața legii. Așadar, imunitatea este consecința unui imperativ al statutului constituțional al Parlamentului și al principiului potrivit căruia parlamentarii sunt în serviciul poporului. În

esența sa, imunitatea definește dreptul democratic al parlamentarilor la liberă exprimare în exercitarea atribuțiilor lor. Justificarea acestei imunități derivă din ideea că *puterea legiuitoare trebuie să fie perfect independentă față de celelalte puteri în stat*, ceea ce nu se poate obține decât prin asigurarea celei mai complete libertăți, în exprimarea opiniilor și voturilor membrilor Parlamentului. De aceea, această imunitate este admisă în toate țările cu regim parlamentar, fără nici o excepție.

În încercarea de a justifica existența acestei instituții, Comisia de la Veneția, în Raportul privind întinderea și ridicarea imunităților parlamentare (CDL-AD(2014)011) din 14 mai 2014, a stabilit: „38. *Argumentul principal invocat împotriva imunității parlamentare îl constituie principiul egalității în fața legii, care este, de asemenea, un element al statului de drept. Orice formă a imunității parlamentare, prin definiție, presupune faptul că deputaților în Parlament li se oferă o protecție juridică specială în raport cu alți cetățeni care nu o au. Pentru ca democrația să funcționeze este deosebit de important ca membrii legislativului înșiși să respecte cu strictețe legile pe care le adoptă pentru alții și că ei sunt responsabili atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere politic pentru acțiunile lor. Reglementările privind imunitatea parlamentară reprezintă un obstacol în acest sens, întrucât sunt pasibile a fi aplicate greșit și pot obstrucționa justiția. Însăși existența acestor reglementări contribuie la subminarea încrederii publicului în legislativ și, totodată, creează dispreț față de politicieni și față de sistemul democratic ca atare.*

39. *Din aceste considerente poziția normativă de bază a Comisiei de la Veneția este că reglementările naționale privind imunitatea parlamentară trebuie privite ca fiind legitime doar în măsura în care acestea pot fi justificate în raport cu cerințele publice exagerate. Acestea nu trebuie să depășească limitele proporționalității și necesității într-o societate democratică.*”.

Prin urmare consideră că deputații se bucură de un sistem de protecție de natură a le asigura deplina libertate de acțiune în exercitarea mandatului cu care au fost investiți și, în același timp, de a-i feri de eventualele ingerințe, agresiuni, amenințări, intimidări din partea puterii executive ori a altor organisme guvernamentale și neguvernamentale

În mod clar, deputații – ca și orice altă persoană – sunt pasibili de a fi trași la răspundere pentru orice infracțiune comisă de ei. Nici o acțiune ilegală nu trebuie acoperită prin imunitate, însă aplicarea sancțiunii contravenționale urma să aibă loc doar după încuviințarea ridicării imunității.

În calitate de temei privind tragerea la răspundere contravențională a fost invocat faptul precum în cadrul marșului organizat a *utilizat în public „Panglica „Sfântului” Gheorghe*” (în trei dungi negre și două orange), care tradițional se poartă de această sărbătoare și care este reprezentată pe mai multe medalii sovietice acordate pentru victoria asupra Germaniei naziste în Marele Război de Apărare a Patriei.

Astfel, a fost invocat că panglica purtată reprezintă „*atribut general cunoscute ce este utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni*”, prin urmare fiind întrunite semnele constitutive al contravenției sus menționate.

Art. 365⁵ Cod contravențional, fiind normă de blanchetă, face trimitere la art. 1 lit. b) din Legea privind contracara activității extremiste, nr. 54 din 21.02.2003, care stabilește „*Prin atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul*

unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, se înțeleg drapelele, benzile și panglicile colorate/de conștientizare (banda bicoloră negru-portocaliu), emblemele (elemente grafice, litere sau cifre și combinații ale lor), insigne, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne utilizate de către participanții la acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și de către persoane care, fără a fi participanți la acțiunile respective, contribuie la mediatizarea și propagarea în societate a unor idei de instigare, justificare, glorificare sau de absolvire de răspundere pentru acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității. Caracterul general cunoscut al unor asemenea atribute și simboluri se reține doar în cazurile când atributele și simbolurile respective, precum și conotațiile specifice ale acestora sunt cunoscute în mod obiectiv publicului larg la nivel internațional și local. Nu constituie atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, benzile și panglicile care sunt parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial.”.

În acest context menționează că, în ziua de 09.05.2022 nu a utilizat în public atribute (benzi și/sau panglice colorate/de conștientizare (banda bicoloră negru-portocaliu) *general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni*, ci a purtat, cum și a menționat „Panglica „Sfântului” Gheorghe”, care este de mai mult timp asociată cu „Ziua Victoriei”.

Consideră că, normele legale – cât art. 365⁵ Cod contravențional atât și art. 1 lit. b) din Legea nr. 54/2003, au un caracter imprevizibil, or se califică ca fiind activitate extremistă – utilizarea atributelor și simbolurilor *general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni*.

În acest sens, menționează că legea trebuie să corespundă celor 2 cerințe imperative – previzibilitatea și accesibilitatea. *Cerința imperativă de previzibilitate semnifică faptul că efectele legii trebuie să fie previzibile, în măsura în care să permită subiectelor de drept să-și gândească conduita conform reglementărilor sale.* Acestea cerințe fiind una fundamentală pentru legislația națională, fiind întărită în legea supremă – Constituția Republicii Moldova, la art. 23.

Astfel, chiar dacă în Legea nr. 54/2003 caracterul general cunoscut este definit că „*Caracterul general cunoscut al unor asemenea atribute și simboluri se reține doar în cazurile când atributele și simbolurile respective, precum și conotațiile specifice ale acestora sunt cunoscute în mod obiectiv publicului larg la nivel internațional și local.*” Califică ca fiind dificilă și subiectivă identificarea unor sau altor atribute și/sau simboluri ca fiind „cunoscute în mod obiectiv publicului larg”, or, *publicul larg* – nu este un punct de reper cert. La fel, norma respectivă nu face referire la faptul că o *autoritate publică urmează* să identifice astfel de atribute și/sau simboluri, mai mult, nu există nici un nomenclator de stat al unor astfel de atribute/simboluri.

Prin urmare, definiția oferită nu conține o previzibilitate clară la capitolul ce se subînțelege sub „*sunt cunoscute în mod obiectiv publicului larg*”, din considerentul că ce cunoaște unul, nu în mod neapărat cunoaște altul; ce opinie este formată de o persoană, nu în mod neapărat este împărtășită și de altă persoană.

La fel, consideră că *publicul larg*, nu poate fi asimilat *faptelor notorii* care nu urmează a fi probate, or, ultimele sunt cunoscute unui cerc nedeterminat de persoane, inclusiv instanței de judecată, sau ca fiind fapte care trebuie să fie cunoscute într-o regiune fiecărei persoane cu deprinderi de viață, inclusiv și judecătorului care soluționează cauza. Mai mult, în cadrul unui litigiu, instanța, în primul rând, trebuie să constate valoarea faptelor unanim cunoscute pentru un proces concret, incluzându-le în obiectul probațiunii. Ulterior urmează declararea notorietății lor și administrarea informației necesare. Adică, chiar în cadrul unui proces judiciar – instanța urmează să recunoască caracterul notoriu al unor fapte. În cauză, a fost impus că fiecare justițiabil în parte urmează să determine caracterul notoriu al faptei, ceea ce cu certitudine contravine previzibilității legii.

Caracterul imprevizibil reiese și din contradictorialitatea normei respective. Or, tot la art. 1 lit. b) din Legea nr. 54/2003 se menționează „*Nu constituie attribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, benzile și panglicile care sunt parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial.*”

Adică, reiese că unul și același atribut/simbol *general cunoscute (de către publicul larg)* ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară etc. poate fi reprezentat în medalii și ordine acordate pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial – medaliile și ordinele în acest caz nereprezentând attribute extremiste.

Prin urmare, nu este clar cum unul și același element – Panglica Sfântului Gheorghe (element al medaliilor sovietice acordate pentru victoria asupra Germaniei naziste în Marele Război de Apărare a Patriei) poate fi concomitent și atribut al victoriei și atribut al activității extremiste.

Mai mult, anume datorit faptului că „Panglica „Sfântului” Gheorghe” a fost reprezentată în medalii pentru participare în Marele Război de Apărare a Patriei/pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial - Panglica Sfântului Gheorghe a devenit și simbol, *utilizat distinct*, de mai mulți ani, de cei care comemorează „Ziua Victorie”.

La fel, caracterul imprevizibil reiese și din definiția panglicii ca „*banda bicoloră negru-portocaliu*” fără a specifica elementele cum urmează să fie amplasate vertical, orizontal, punctat, în zigzag etc. și în ce număr rânduite, or, iarăși, publicul larg poate și să nu cunoască toate varietățile utilizării unor sau altor attribute/simboluri în cadrul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni.

Suplimentar, caracterul imprevizibil al normei respective reiese și din faptul că utilizarea attribute/simbolurile în cauză poate reprezenta faptă interzisă din motivul că acestea attribute/simboluri sunt utilizate în cadrul *propagandei sau glorificării acțiunilor de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității*.

Astfel, dacă acțiunile de *agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității* atrag atenția publicului larg, *impunerea* cetățenilor, publicului larg, de a urmări acțiunile de *propagandă sau glorificare a acțiunilor de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității* – reprezintă o absurditate, care contravine logicii și cerințelor imperative privind calitatea legii.

În acest sens, conchide că, este just că necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu înlătură vinovăția, însă nu poate fi impus ca criteriu de tragere la răspundere – *fie cunoașterea sau cunoașterea greșită a opiniei publicului larg, fie a cunoașterea sau cunoașterea greșită a propagandei.*

La fel, consideră că prin tragerea la răspundere contravențională pentru fapta imputată, în maniera formulată a normei juridice – art. 365⁵ din Codul Contravențional, generează ingerință nejustificată din punct de vedere constituțional în drepturile fundamentale și anume cele statuate în prevederile art. 32 al Constituției Republicii Moldova, care garantează libertatea opiniei și a exprimării, iar cu titlu complementar în drepturile statuate la art. 54 al Constituției, care statuează expres faptul că nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Astfel, libertatea opiniei, adică libertatea omului de a-și formula o părere proprie despre fapte și lucruri, este o parte componentă a libertății conștiinței, ambele constituind activitatea lăuntrică a individului. Libertatea exprimării însă reprezintă faza exterioară a comportamentului acestuia.

Art. 32 alin. (1) din Constituție, dezvoltă semnificația titlului articolului, stipulând: oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Prima parte a textului constituțional garantează oricărui cetățean libertatea gândirii și a opiniei, constituind, practic, o preluare a primei părți din art. 31 alin. (1), care garantează libertatea conștiinței. Însă în primul caz, textul constituțional face o diferențiere, stabilind că libertățile respective sunt garantate doar cetățeanului, și dacă textul constituțional ar fi aplicat direct și restrictiv, numai cetățenii Republicii Moldova ar avea dreptul la libertatea de gândire și de opinie. Deoarece ambele procese – gândirea și opinia – sunt, în esența lor, intime, iar libertățile – ideale (influența exterioară fiind interzisă și, practic, imposibilă pe căi legale), conchide apărătorul că este imposibilă o diferențiere între garantarea libertății gândirii și opiniei pentru cetățenii Republicii Moldova și pentru străini.

Cu referire la testul strict al libertății de exprimare, subliniază apărătorul că libertatea de exprimare nu este un drept absolut, existând condiții și limite până la care poate fi exercitată, ceea ce permite menținerea echilibrului între drepturile individului și interesele generale ale societății democratice în ansamblul lor, atunci când acestea pot intra în conflict. Art. 32 alin. (3) din Constituție prevede expres că în exercitarea libertății de exprimare sunt interzise și pedepsite prin lege o serie de acțiuni și manifestări.

Însă, orice restricție impusă dreptului la libertatea de exprimare trebuie să întrunească un test strict, compus din trei părți. Acest test, care a fost confirmat atât de Comitetul pentru Drepturile Omului (*Laptesevich vs. Belarus*, 2000), cât și de CtEDO (*Goodwin vs. Regatul Unit*, 1996), cere ca orice restricție: (1) să fie prevăzută de lege;

(2) să fie impusă pentru a proteja interesul legitim (incluzând protecția reputației altora); (3) să fie necesară pentru a atinge interesul legitim.

În particular, pentru ca o restricție să fie considerată necesară, aceasta trebuie să limiteze cât mai puțin posibil libertatea de exprimare, să fie planificată atent, astfel încât să atingă obiectivul scontat, și aceasta să nu fie arbitrară, injustă sau bazată pe considerații iraționale. Principiu statuat în cauza *The Sunday Times vs. Regatul Unit*, 1979.

Jurisprudența CtEDO (*Lingens vs. Austria*, 1986; *Oberschlick vs. Austria*, 1991; *Schwabe vs. Austria*, 1992; *Dalban vs. România*, 1999) a determinat principii importante privind exigența necesității ingerinței „într-o societate democratică”: marjă de toleranță sporită în cazul politicianilor; impactul negativ al condamnărilor asupra libertății presei în general; necesitatea distincției dintre „fapte” și „judecăți de valoare”. Doctrina internațională și practica organelor europene de jurisdicție mai rețin că: pluralismul, toleranța și transparența sunt condiții *sine qua non* ale unei societăți democratice; libertatea de expresie poate să îmbrace forma unor pure relații de fapt; vehicularea unei opinii poate să privească toate domeniile vieții sociale, în variate forme de expresie (orale, scrise, simbolice, muzicale, gestuale); statul trebuie să se opună tendințelor de a obstrucționa pluralismul de presă sau celor de concentrare excesivă a industriei presei; libertatea de opinie constituie un drept autonom, care implică interdicția de a obliga o persoană să-și declare opiniile și obligă statul să se abțină de la activități de îndoctrinare, precum și interdicția oricăror discriminări fondate pe convingeri, etc.

În jurisprudența sa (*Observer și Guardian vs. Regatul Unit*, din 26 noiembrie 1991), Curtea Europeană a constatat că, deși libertatea de exprimare poate fi supusă unor excepții, acestea „trebuie să fie interpretate restrictiv”, iar „necesitatea restricțiilor trebuie argumentată în mod convingător”.

În acest sens fiind și jurisprudența Curții Constituționale, care a statuat în Hotărârea nr. 28 din 2015 faptul că libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele societății democratice și o condiție pentru progresul și împlinirea persoanei.

În Hotărârea nr. 12 din 2013, Înalta Curte a menționat că libertatea exprimării este un drept esențial în sistemul constituțional al Republicii Moldova.

Art. 32 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, reflectând articolul 10 § 3 al Convenției, enumeră manifestările în exercitarea dreptului la libertatea opiniei și exprimării, care sunt interzise prin lege și sancționate („contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”).

Această prevedere necesită reglementare legislativă în vederea identificării cazurilor în care limitarea constituțională poate fi aplicată atunci când există un pericol real.

Limitele cerute sau posibile specificate în art. 32 exclud expres posibilitatea restricționării libertății de exprimare atunci când exercițiul acesteia nu pune în pericol interesele și valorile protejate de Constituție.

Totodată, Curtea Europeană a stabilit că măsurile care restricționează libertatea de exprimare, altele decât cele aplicate în cazuri de instigare la violență sau respingerea

principiilor democratice – oricât de șocante și inacceptabile pot părea pentru autorități anumite opinii – nu servesc de fapt democrației și de multe ori chiar o pot pune în pericol (*Sergey Kuznetsov vs. Rusia*, 23 octombrie 2008, § 45; *Alekseyev vs. Rusia*, 21 octombrie 2010, § 80).

Cu titlu de importanță, Constituția, prin art. 32, garantează oricărui cetățean dreptul de a se exprima liber în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Din această garanție constituțională, în special din sintagma „prin [...] imagine sau prin alt mijloc posibil”, rezultă că persoanele și formațiunile politice în care acestea se asociază pot să se exprime liber, inclusiv prin simbolurile politice adoptate de către ele.

În sprijinul criticilor de neconstituționalitate subliniază *jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului* prin prisma incidenței acesteia asupra speței. Relevantă prioritar fiind cauza *Vajnai vs. Hungary*, 2008.

Astfel, prin hotărârea Curții Europene din 2008, Ungaria a fost condamnată pentru încălcarea libertății de exprimare în cauza *Vajnai vs. Ungaria* în legătură cu condamnarea penală a unui membru de partid pentru aplicarea pe haină a unui simbol comunist în timpul unui eveniment public. Stabilind că singurele elemente probante pe care se bazează condamnarea sunt totodată modalități de exercitare a libertății de exprimare, Curtea Europeană a constatat că a existat o ingerință.

Or, la momentul faptelor, reclamantul era vice-președintele Partidului Muncitoresc (Munkáspárt), un partid politic de stânga. În anul 2003, acesta a fost recunoscut vinovat pentru purtarea unui simbol totalitar – steaua roșie – în timpul unei manifestații publice, care a avut loc în centrul Budapestei și la care acesta a participat în calitate de orator.

Condamnarea reclamantului a constituit o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare. Această ingerință era „prevăzută de lege” și urmărea un scop legitim, și anume apărarea ordinii publice și protecția drepturilor altuia. Atunci când libertatea de exprimare se manifestă prin intermediul unui discurs politic – cum a fost cazul reclamantului – aplicarea restricțiilor se justifică numai în caz de necesitate socială specifică, imperioasă și clar definită. Având în vedere multiplele semnificații ale stelei roșii, care nu este asociată numai cu idei totalitare, o interdicție totală a acesteia, a fost exagerat. Prin urmare, ca și în cazul cuvintelor ofensatoare, se impune o analiză minuțioasă a contextului în care acest simbol a fost utilizat.

Or, reclamantul a purtat steaua roșie cu ocazia unei manifestații pașnice și legale, în calitate sa de vice-președinte al unui partid de stânga, recunoscut și care nu avea nici o intenție cunoscută să aducă atingere statului de drept.

Guvernul nu a menționat nici un caz în care simpla arborare a stelei roșii ar fi provocat tulburări în Ungaria sau cel puțin ar fi riscat să le provoace. Faptul de a stopa un pericol pur ipotetic cu titlu de măsură preventivă destinată să apere democrația, nu răspunde unei „nevoi sociale presante” și legea ungară prevede și alte sancțiuni pentru a proteja ordinea publică. În plus, interdicția în cauză are un caracter general.

Simplul fapt de a arbora steaua roșie poate duce la condamnarea penală și nu se cere nici o probă că purtarea unui asemenea simbol constituie propagandă totalitară. Curtea admite că purtarea unui asemenea simbol, omniprezent în perioada comunistă, poate crea sentimente de disconfort persoanelor care au fost victime ale regimului

comunist și familiilor acestora, dar asemenea sentimente, cât de inteligibile ar fi, nu justifică limitarea libertății de exprimare.

Ungaria, care a trecut la un regim pluralist de aproape două decenii și acum este membră a Uniunii Europene, a demonstrat că este o democrație stabilă.

Prin urmare, condamnarea reclamantului nu răspunde unei „nevoi sociale imperioase”.

În opinia Curții Europene, chiar dacă atingerea adusă de autoritățile naționale dreptului reclamantilor la libertatea de exprimare ar putea fi justificată prin încercarea de a proteja ordinea publică, sancțiunile penale aplicate persoanelor interesate, adică aproape patru ani de închisoare, erau vădit disproporționate, prin natura și prin gravitatea lor, în raport cu scopul legitim urmărit prin condamnarea acestora.

Curtea Europeană a stabilit că instanțele interne au trecut dincolo de ceea ce ar fi constituit o restrângere necesară a libertății de exprimare a reclamantilor.

Totodată, în noiembrie 2011, Curtea Europeană a constatat o altă încălcare a art.10 al Convenției, în baza acestei legi, în cazul *Fratanolo vs. Ungaria*, care la fel se referea la afișarea publică a unei stele roșii de către un membru al unui partid de stânga din Ungaria.

Cu titlu de *analogie a dreptului*, la 19 februarie 2013, Curtea Constituțională a Ungariei a recunoscut neconstituțională interdicția privind utilizarea simbolurilor regimurilor totalitare fasciste și comuniste, constatând o încălcare a principiului siguranței juridice și a libertății de exprimare.

În baza acestei hotărâri, în aprilie 2013, Parlamentul ungar a votat legea în altă redacție, operând modificări tehnice, pentru a corespunde cu principiul reglementării specifice.

În 2009, Polonia a instituit sancțiuni penale pentru promovarea publică a sistemului fascist sau totalitar. Aceste reglementări penale au fost contestate în Tribunalul Constituțional polonez, care, în 2011, le-a declarat neconstituționale. În fundamentarea hotărârii sale, Tribunalul a constatat că norma din Codul penal nu întrunește criteriile de aplicabilitate în contextul prevederilor din legislația penală, fiind formulată într-un mod incorect, imprecis și neclar, fapt ce duce la încălcarea libertății de exprimare.

În ceea ce privește *incidența art. 54 al Constituției*, a subliniat că, respectiva normă statuează expres faptul că nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Or, o ingerință în gama drepturilor omului urmează a fi justificată de anumite argumente: ingerința corespunde normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, ingerința constituie o măsură necesară într-o societate democratică, ingerința trebuie să fie proporțională scopului urmărit etc., argumente care nu pot fi identificate în raport cu legea examinată.

Potrivit actelor internaționale, restrângerile și derogările sunt admisibile dacă: a) sunt necesare într-o societate democratică și sunt prevăzute expres de lege; b) se impun pentru a proteja securitatea națională, ordinea, sănătatea sau morala publică, drepturile și libertățile celorlalți; c) sunt stabilite exclusiv în vederea favorizării binelui general într-o societate democratică; d) sunt impuse pentru membrii forțelor armate și poliției.

Drepturile și libertățile trebuie exercitate în cadrul unor coordonate juridice, la care se adaugă cele morale, politice, confesionale, filozofice etc. În plus, însuși conceptul de libertate ține de respectarea drepturilor și libertăților individuale, inclusiv a celor care se exercită în grup, și ale altor persoane. Posibilitatea juridică a stabilirii unor limitări răspunde nevoii de a asigura securitatea juridică a drepturilor și libertăților celorlalți, în perspectiva realizării intereselor lor individuale, naționale, de grup, a binelui public.

Cu referire la *incidența art. 23 din Constituție*, a subliniat faptul că, potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept și democratic, iar în jurisprudența sa constantă Curtea Constituțională reiterează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică.

Or, normele contestate conțin prevederi contrare tehnicii legislative, contrare condițiilor de calitate a legii, motiv pentru care contravin art. 32 din Constituție.

Curtea a reamintit că preeminența dreptului presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de către Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (*Rohlena vs. Cehia [MC]*, 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas vs. Lituania [MC]*, 20 octombrie 2015, § 154; *Koprivnikar vs. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 48). De altfel, Curtea notează că și art. 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă (*Del Rio Prada vs. Spania [MC]*, 21 octombrie 2013, §§ 92, 93). Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele în schimbare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (*Kokkinakis vs. Grecia*, 25 mai 1993, § 40). Pe de altă parte, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acestora cu exigențele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (*Liivik vs. Estonia*, 25 iunie 2009, §§ 96-104).

De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis vs. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (*HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015*, § 61).

Curtea Constituțională a reținut constant că principiul legalității și al certitudinii juridice este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie protecție împotriva arbitrarului. Or, asigurarea respectivelor principii obligă statul să legislaze într-o manieră clară și previzibilă normele de drept adoptate.

Așa dar, adoptarea de către legiuitor a actelor legislative accesibile, previzibile și clare se impune prin prisma art. 23 alin. (2) din Legea supremă.

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010, a fost statuat că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile.

Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Necesitatea examinării calității legii de către autoritățile publice ale Republicii Moldova a fost evidențiată și în jurisprudența CtEDO pe mai multe cauze (*Busuioc vs. Moldova*, *Guțu vs. Moldova*).

Astfel, în cauza *Guțu vs. Moldova*, (*Guțu vs. Moldova nr. 20289/02, 7 iunie 2007*): „... expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații” (*a se vedea Halford vs. the United Kingdom, Reports 1997-III, p. 1017, § 49*).

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 27 septembrie 2016, a fost statuat cu titlu de principiu că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure.

Testul preciziei legii impune ca în situațiile în care legea conferă o anumită marjă de discreție, ea să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (*Silver și alții vs. Regatul Unit* (§ 80). În *Al-Nashif vs. Bulgaria* (hotărârea din 20 iunie 2002, §§ 119-123) – un caz care a vizat expulzarea unei persoane din motive de securitate națională, Curtea Europeană a statuat că „legea trebuie să indice cu suficientă claritate marja de discreție care este conferită autorităților competente și maniera exercitării acesteia, având în vedere scopul legitim al măsurii în cauză, pentru a acorda persoanelor protecția adecvată împotriva ingerințelor arbitrare”.

În Hotărârea nr. 28 din 2015, privind controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste. Înalta Curte a subliniat că inexistența în lege a unei liste exhaustive a atributelor și simbolurilor naziste, precum și a atributelor și simbolurilor care se aseamănă cu acestea face din dispoziția normativă contestată o reglementare căreia îi lipsește suficiența specificitate.

Astfel, formularea „atribute/simboluri asemănătoare, până la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă” creează o stare de incertitudine sub următoarele aspecte: (1) inexistența unor definiții sau descrieri a atributelor și simbolicii naziste în Lege; (2) lipsa delimitării marjei de apreciere cu privire la „asemănarea, până la confundare” cu atributele sau simbolica nazistă.

Curtea subliniază faptul că identificarea „atributelor și simbolurilor asemănătoare, până la confundare, cu cele naziste” contravine principiului interzicerii analogiei sau a interpretării extensive în materie penală, dacă acest lucru reprezintă un dezavantaj

pentru persoana acuzată. Atributele sau simbolurile în cauză putând fi determinate de o manieră arbitrară *ad casu*.

Curtea a reținut că, în lipsa indicării precise în art. 1 lit. b) din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 a listei sau a noțiunii care constituie atribute și simboluri naziste, prevederile acestuia devin imprecise și neclare, astfel încât nu permit cetățenilor să înțeleagă care simboluri sunt interzise, care sunt asemănătoare cu cele naziste și în același timp acordă instanțelor judecătorești o marjă de discreție extrem de largă în aplicarea acestora.

Prin Hotărârea nr. 12 din 4 iunie 2013, pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la interzicerea simbolurilor comuniste și a promovării ideologiilor totalitare, Curtea Constituțională a menționat, cu trimitere la hotărârea Curții Europene din speța *Vajnai vs. Ungaria*, faptul că „[...] promovarea potențială a ideologiei totalitare comuniste [...] nu poate constitui unicul motiv pentru limitarea utilizării unui simbol, în special a unuia cu mai multe sensuri, prin sancționare penală.

Simpla afișare sau folosire a simbolului [...] fără a fi cunoscut ca având ambiții totalitare, nu poate fi egalată cu o propagandă periculoasă.”

În același context, Curtea Europeană a stabilit că, pentru justificarea ingerinței în drepturile reclamantului, Guvernul trebuie să demonstreze că semnul utilizat de reclamant se identifică exclusiv cu ideile totalitare (*Fratanoló vs. Ungaria*, nr. 29459/10, hotărâre din 3 noiembrie 2011, § 27).

În cauza *Faber vs. Ungaria*, Curtea Europeană a menționat că presupunând că simbolul afișat de reclamantul în cauză are semnificații multiple – adică poate fi privit în calitate de simbol istoric și totodată ca simbol reminiscent al partidului nazist din Ungaria – doar în cadrul unei examinări atente a contextului în care aceste expresii ofensatoare sunt utilizate, poate fi trasată o distincție esențială între expresiile șocante și jignitoare, protejate de articolul 10, și cele care pierd dreptul său de a fi tolerate într-o societate democratică. Emoțiile negative sau manifestarea sentimentelor de revoltă, în lipsa unor acțiuni de intimidare, nu pot reprezenta o necesitate socială imperioasă în lumina prevederilor art. 10 § 2 din Convenție.

Complementar remarcă faptul că, în sensul art. 10 al CEDO, dreptul la libertatea de exprimare reprezintă unul dintre pilonii de bază ai unei societăți democratice, una dintre condițiile de bază pentru progresul și dezvoltarea persoanei.

Art. 10 se aplică nu doar în cazul informațiilor sau a ideilor inofensive, ci chiar și în cazul acelor care șochează, deranjează sau ofensează o parte din populație. Acestea fiind cerințele pluralismului, ale toleranței și ale gândirii libere.

Libertatea de exprimare acoperă o gamă largă de forme și mijloace de exprimare, inclusiv utilizarea unui steag în scopuri politice (*Faber vs. Ungaria*), afișarea unor mesaje de către deputați, ilustrarea politicienilor în scene obscene, etc. Toate acestea fiind fundamentate în jurisprudența constantă a CtEDO (*Karacsony vs. Ungaria*), (*Vereingung Bildender Kunstler vs. Austria*).

În concluzie, pretinde avocatul, instanța urmează să examineze faptele imputate contestatarului prin prisma practicii CtEDO, care se aplică direct în legislația națională, or, cum s-a menționat, calitatea legii, art. 365⁵ din Codul Contravențional, este una contrară practicii CtEDO.

De asemenea, sub aspectul legalității procesului-verbal, menționează că, motivele de nulitate absolută a actului atacat pot fi invocate atât de părți, cât și din oficiu de către instanță întru asigurarea respectării principiului legalității și dreptății, consacrate expres în art. 5 și 7 din Codul Contravențional.

Legea contravențională prevede redactarea procesului-verbal cu privire la contravenție într-o anumită formă „*ad validitatem*”, cu respectarea tuturor prescripțiilor legale de fond și de formă, pentru încheierea sa valabilă, în scopul producerii efectelor juridice, pentru care a fost întocmit. În acest context, respectarea exigențelor legale prevăzute la art. 443 al Codului contravențional sunt impuse agentului constatatator la întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție prin prisma art. 445 al Codului contravențional, iar ne consemnarea celor indicate la art. 443 în mod inevitabil duce la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție.

Se reține că efectul respectiv este justificat chiar și de aplicarea la caz a principiilor jurisprudențiale dezvoltate de jurisprudența CtEDO în materia actului de acuzare. Ori procesul-verbal contravențional nr. MAI05 560304, reprezintă actul de acuzare în sine. Rolul deosebit pe care îl joacă acest document în raport cu drepturile persoanei acuzate, impune ca aceasta să răspundă celor mai înalte standarde de claritate și legalitate. Astfel, în cazul în care acest act a fost întocmit cu abateri semnificative de la prevederile exprese ale legii interne și s-a constatat că la întocmirea acestuia au fost admise grave încălcări, ar fi inechitabil ca instanța să treacă cu vederea aceste circumstanțe, iar unica soluție legală în speță fiind doar anularea procesului-verbal.

Mai mult decât atât, rigorile unui proces echitabil consacrate de art. 6 CEDO și art. 374 al Codului Contravențional nu permit instanței de judecată să substituie agentului constatatator în acțiunea de prezentare a actului de acuzare și implicit instanța nu este în măsură să înlăture sau să corecteze erorile admise de agentul constatatator la întocmirea acestuia.

Suplimentar, în susținerea poziției sale avocatului contestatarului a mai făcut trimitere la prevederile art. art. 374 alin. (2¹), 378 alin. (1), (2) și (3), 384 alin. (2) lit. a), b), și e) Cod Contravențional.

Pretinde avocatul în contestația depusă faptul potrivit căruia, reieșind din materialele dosarului contravențional, agentul constatatator a admis încălcarea prevederilor art. 382 Cod Contravențional. În special, citațiile au fost expediate la adresa Parlamentului Republicii Moldova și nu la adresa de trai a contravenientului. Consideră că, anume cel din urmă era obligat să întreprindă, dar nu a întreprins măsuri în vederea stabilirii locului de trai. Cel puțin citarea urma a fi făcută la adresa de domiciliu care a fost stabilită prin accesarea „web acces”. Cu atât mai mult, citațiile au fost expediate fără a fi respectat termenul de 5 zile prevăzut de alin. (3) a art. 382 Cod Contravențional, iar din conținutul acestora observă că nu conține informații cu privire la obiectul cauzei, adresa persoanei citate, mențiunea că partea citată are dreptul să fie asistată de un avocat cu care să se prezinte la termenul fixat, deci fără a fi respectate prevederile pct. 2), 3), 5) a alin. (1) art. 237 CPC RM. Asigurarea procedurii de citare în conformitate cu prevederile legale și în vederea respectării drepturilor procedurale a persoanei în privința căreia a fost pornit proces contravențional sunt puse în seama agentului constatatator.

Agentul constator, fără a asigura procedura de citare, fără a comunica esența celor învinuite, fără a audia persoana, fără a-i explica și prezenta drepturile a întocmit un proces-verbal cu privire la o faptă fără a fi demonstrată vinovăția.

Pe cale de consecință, dacă în urma procesului de interpretare și apreciere a probelor administrate, subzistă o îndoială cu privire la vreunul din elementele necesare pentru tragerea la răspundere contravențională, prezumția de nevinovăție nu este înlăturată, iar dubiul existent va profita celui acuzat, urmând a fi valorificat ca o probă în favoarea nevinovăției sale. Chiar dacă au fost prezentate careva înscrisuri în sprijinul învinuirii aduse, dar îndoiala persistă în ce privește vinovăția, astfel aceasta îndoială este echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție.

Pertinentă este și jurisprudența CtEDO, în cauza Telfner vs. Austria din 20 martie 2001, CtEDO a statuat că o condamnare în lipsa probelor convingătoare de vinovăție constituie o încălcare a art. 6 § 2 din CEDO. Iar în cauza Anghel vs. România, CtEDO a accentuat că sarcina probei îi revine acuzării și îndoiala profită acuzatului.

În alt context, concluzionează că, agentul constator, abilitat cu atribuții de constatare a faptei contravenționale și aplicare a sancțiunii, administrează orice probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal. Din acest argument rezultă, că simpla constatare (uneori pretinsa constatare) a agentului constator nu este suficientă pentru ca instanța să stabilească vinovăția unei persoane pe numele căreia s-a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție.

Mai indică că atât timp cât asupra faptelor descrise în conținutul actului – neconfirmate prin alte mijloace de proba – pot plana o serie de dubii, apreciază apărătorul că își găsește aplicare un alt principiu de drept, și anume principiul *in dubio pro reo*.

În acest context, este de evidențiat că, prin Hotărârea nr. 21 din 20 octombrie 2011, Curtea Constituțională a statuat cu titlu de principiu că: „27. [...] regula *in dubio pro reo* constituie un complement al prezumției nevinovăției, un principiu instituțional care reflectă modul în care principiul aflării adevărului, consacrat în dreptul procesual penal, se regăsește în materia probațiunii. Ea se explică prin aceea că, în măsura în care, în pofida dovezilor administrate pentru susținerea vinovăției celui acuzat, îndoiala persistă în ce privește vinovăția, atunci îndoiala este echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție. [...] 36. În același sens, Curtea reține că, potrivit principiilor de drept procesual penal, nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția, sarcina probațiunii revenind acuzării, iar situația de dubiu îi profită celui acuzat (*in dubio pro reo*). [...] 46.

De asemenea, articolul 6 din CEDO garantează dreptul la un proces echitabil pentru a decide asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil sau a temeiniciei oricărei acuzații penale.

Astfel, prezumția nevinovăției și exigența ca organul de urmărire penală să suporte sarcina de a dovedi acuzațiile este menționată explicit în art. 6 § 2 din CEDO și ține de noțiunea generală de proces echitabil în sensul art. 6 § 1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Launders vs. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de nord* din 17 decembrie 1996, § 68).

Audiind participanții la procesul contravențional, studiind materialele cauzei contravenționale, instanța de judecată apreciază contestația a fi una întemeiată și pasibilă admiterii ei, reieșind din următoarele considerente:

Verificând respectarea termenul depunerii contestației de către Burduja Petru, instanța de judecată fixează că, aceasta este depusă în decursul a 15 zile de la data aducerii la cunoștință a deciziei asupra cauzei contravenționale, or aceasta a fost întocmită în lipsa făptuitorului, ori potrivit actelor prezentate aceasta a fost recepționat la data de 12.07.2022 și în asemenea situație prevederile art. 448 alin. (1) din Codul Contravențional, fiind respectate, respectiv, procesul-verbal cu privire la contravenție a fost întocmit în lipsa lui.

În continuare instanța reține că potrivit învinuirii aduse, instanța de judecată denotă că, *„la data de 09.05.2022, ora 10:00, în mun. Chișinău, str. Piața Marii Adunări Naționale, 1, cet. Burduja Petru a utilizat în public panglica colorată de conștientizare (banda bicoloră negru-portocaliu), ce constituie atribut/simbol general, cunoscut ca fiind utilizat în contextul unor agresiuni militare, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestei acțiuni”*, prin ce a comis contravenția prevăzută de art. 365/5 Cod Contravențional.

Potrivit prevederilor art. 8 alin. (1), (2) din Codul Contravențional, persoana este supusă răspunderii contravenționale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Este supusă răspunderii contravenționale numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea contravențională.

Conform prevederilor art. 14 alin. (1) – (3) din Codul Contravențional, contravenția se săvârșește cu intenție sau din imprudență. Contravenția se consideră săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, a dorit sau a admis în mod conștient survenirea acestor urmări. Contravenția se consideră săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate, ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.

Instanța de judecată reține că, în apărarea sa Burduja Petru a invocat faptul deținerii de către el a calității de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în legătură cu care fapt a făcut trimitere la anumite prevederi legale.

Iar în condițiile normei art. 16 alin. (6) Cod Contravențional, persoana cu funcție de răspundere (persoană căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, într-o autoritate publică centrală sau locală, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin lege, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție, organizatorice ori economice) este pasibilă de răspundere contravențională pentru săvârșirea unei fapte prevăzute de prezentul cod în cazul: a) folosirii intenționate a atribuțiilor sale contrar obligațiilor de serviciu; b) depășirii vădite a drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege; c) neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu.

La rândul său, potrivit prevederilor art. 16 alin. (7) Cod Contravențional, în lipsa condițiilor enunțate la alin. (6), persoana cu funcție de răspundere vinovată de săvârșirea unei contravenții răspunde conform dispozițiilor generale.

Totodată, conform prevederilor art. 70 din Constituția RM, deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa.

De asemenea, în condițiile art. 10 alin. (1) din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07.04.1994, deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată pe cauză penală ori contravențională fără încuviințarea prealabilă a Parlamentului după ascultarea sa.

Iar conform art. 10 alin. (2) din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07.04.1994, cererea de reținere, arest, percheziție sau trimitere în judecată penală ori contravențională este adresată Președintelui Parlamentului de către Procurorul General. Președintele Parlamentului o aduce la cunoștință deputaților în ședință publică în cel mult 7 zile de la parvenirea acesteia și o trimite de îndată spre examinare Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, care, în cel mult 15 zile, va constata existența unor motive temeinice pentru aprobarea cererii. Hotărârea comisiei este adoptată prin votul secret a cel puțin jumătate plus unu din membrii ei.

Prin urmare, instanța de judecată conchide că Burduja Petru a fost tras la răspundere contravențională și suspus sancțiunii contravenționale fără încuviințarea prealabilă a Parlamentului, or instanței de judecată nu i-a fost prezentat o asemenea încuviințare.

Conform prevederilor art. 400 alin. (1) Cod contravențional, contravențiile prevăzute la art. 47, art. 48¹ alin. (7), art. 49, 50, 52, 52¹, 54, 69–71, 73, 76¹, art. 77 alin. (8), art. 77², 78, art. 79 alin. (1), (2), (4), art. 80¹, 85–87, 89–91, art. 91¹ alin. (13)–(18) și (20), art. 96, 99–104, 105–107, art. 115 alin. (3), art. 157 alin.(2), (3) și (12), art.158 alin.(1) și (2), art.176, 180¹, art.197 alin.(1)–(4), (9), (11)–(13), (15), (16), (22), art.201–203, 205, 209, 220, 221, 222–226, 228–243, 245, art.263 alin.(1), art.263¹, 267, art.273 pct.17) și 18), art.277 alin.(1), (4) și (7), 283, art.286 alin.(3), art.287³, 289¹, 321, 325, 326 alin.(2)–(6), art.327⁴, 331, 332, 332¹, 338–341, 346, art.349 alin.(1), art. 350, 350², 354–357, 359–362, art.364 alin.(2), (2¹), (5), (6) și (10), art.365, 365³ și 365⁵ se constată și se examinează de către poliție.

Din conținutul normei de drept enunțate supra, instanța de judecată reține că legiuitorul a dispus competența de a examina faptele contravenționale prevăzute de art. 365⁵ Cod contravențional către Ministerul Afacerilor Interne și subdiviziunilor acestuia.

Cu toate acestea, în cazul din speță, dat fiind statutul special de care la momentul pretinsei comitere a faptei incriminate dispunea Burduja Petru, instanța de judecată, reieșind din prevederile legale enunțate supra, conchide că chiar și în acest caz urma să existe încuviințarea prealabilă a Parlamentului, iar după constatarea faptei incriminate, materialele să fie remise pentru examinare în fond în instanța de judecată, circumstanțe care însă nu au fost respectate de către agentul constatatator.

Din considerentele enunțate procesul-verbal cu privire la contravenție nr.MAI05 560297 din 24 iunie 2022 întocmit în privința lui Burduja Petru pentru comiterea contravenției prevăzute de art.365/5 Cod contravențional, urmează a fi anulat și procesului contravențional pornit în privința acestuia urmează a fi încetat.

În conformitate cu prevederile art. 461 alin. (1), (2) Cod Contravențional, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată unul din temeiurile prevăzute la art. 441 sau 445 alin. (1), instanța de judecată încetează procesul contravențional. Procesul contravențional poate fi încetat și în alte cazuri decât cele prevăzute la alin. (1) doar dacă se constată că lipsa unei mențiuni în procesul-verbal cu privire la contravenție afectează în mod esențial fondul cauzei și aceasta nu poate fi înlăturată de către instanța de judecată.

Concomitent, având în vedere faptul că instanța de judecată a ajuns la concluzia despre anularea procesului-verbal cu privire la contravenție și încetarea procesului contravențional în privința lui Burduja Petru pe erori de procedură, nu se va expune asupra celorlalte argumente invocate de către partea apărării în contestația depusă, or odată ce a fost încălcată procedura de pornire a procesului contravențional, respectiv și probele obținute ca urmare a acestui fapt sunt unele viciate și urmează a fi excluse din probatoriu în corpore.

Subsecvent, cu referire la cele enunțate supra și luând în considerație că a fost încălcată procedura de tragere a făptuitorului Burduja Petru la răspundere, procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI05 560297 din 24.06.2022 urmează a fi declarat nul, cu încetarea procesului contravențional în privința acestuia.

Pentru aceste motive, călăuzindu-se de prevederile art. 70 din Constituția RM, art. 10 din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07.04.1994, art. art. 16, 395, 448, 460 – 463 din Codul Contravențional, instanța de judecată, –

H O T Ă R Ă Ș T E:

Se admite contestația depusă de avocatul Bolboceanu Ana în interesele lui Petru Burduja împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI05 560297 din 24.06.2022 și deciziei de sancționare emise în baza acestuia.

Se anulează procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI05 560297 din 24.06.2022 și deciziei de sancționare emise în baza acestuia, ca fiind emise cu încălcarea procedurii cu încetarea procesului contravențional în privința lui Burduja Petru.

Copia hotărârii se remite pentru informare părților.

Hotărârea poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (*sediul Buiucani*).

Președintele ședinței,
judecător semnătura Renata Popescu-Balta
copia corespunde originalului
judecător Renata Popescu-Balta

